

10
ՓԱՐՍ

ՀԱՅՐԵՆԻԲ

10
ՓԱՐՍ

ԱՐՅՈՆԱՏԵՐ
Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀՐԱՏԱՐԱՎԻՏ
Մ. Կ. ՍԱՐԳՍՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ և ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՄԱՆՈՂՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ եւ Պատմաց համար ծարեկան	դրուշ.	60
» » » Վեցամսեայ	»	30
» » » Եռամսեայ	»	15

Օտար երկիրներու համար տարեկան 13 ֆրանք • Պատմաց համար, բոսպորայի ծախքը բաժանորդաց վրայ է •

Les annonces sont reçues au Bureau du Journal

Նամակ, բաժնեգրի, ազդարարութիւնք կամ ուրիշ գրութիւնք պէտք է ուղղել տո. հրատարակիչն Հայրենիք օրաթերքի, Կ. Պոլսոյ Մերձագ ֆոնդ Բիշտի Էմ. Խանի տակ Թիւ 20 •

در علیحدہ مرجان نجارشوسندہ رشدی افسدی خانی اتصالدہ
۲۰ نومرولی (صاربان) مطبعہ می

Direction du journal Haïrénic A l'imprimerie M. Sarian
Rue Merdjian Ruchdi effendi Han N. 20 Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍԱԹԻԻՒՆ

Քաղաքական աշխարհի մէջ շարժումս ամենէն ուշագրաւ է ընդհանուր իրաւունքն էն պէն բանաստեղծութիւնք, որոնք իրաւունքն ունենալով, իրենց անհատական տարեկան կոչումներն առնելով, և զօրավար Բախրիւմի, ի Միլան Գերմանական դաշնակցութիւններն ընդունելով, արտադրութիւնք են։ Այս բանաստեղծութեամբ, երկօքնի նախարարապետը առնելով գտած են վերջոյն յեղեղելու այն հաւատարմեքը, թէ եւրոպական խաղաղութիւնն ապահովեալ է, սա տարբերութեամբ միայն որ մինչդեռ Լորտ Սալիզպըրի գէթ մէկ տարուան համար կը հաւատայ խաղաղութեան անվտանգ պահպանման, Գերմանիոյ նախարարապետը Բախրիւմի մը չնշանակեր, այլ պարզապէս կըսէ թէ խաղաղութիւնն ոչ մէկ ժամանակ այնքան երաշխաւորեալ է որքան այս պահուսն։

Անգլիոյ և Գերմանիոյ նման երկու հզօր պետութեանց նախարարապետներուն այս յայտարարութիւնք, որքան ալ իրարմէ տարբեր, թէեւ ներկային մէջ կրնան ուրախութիւն և ապահովութիւն պատճառել խաղաղութեան բարեկամաց, սակայն միւս կողմէ չեն կարող իսպառ փարատել ապագայ պատերազմի մը երկիւղներն, ցորչափ քաղաքական ինչ ինչ առկախ խնդիրներ երկու հակառակորդ կողմաց հաւասարապէս գոհութիւն պատճառող լուծում մը չտանան։

Այս աշխարհի ճշմարիտ է որքան Լորտ Սալիզպըրի նման անձնաւորութիւն մը, որ տեղեակ է ընդհանուր աշխարհավարութեան դադուեաց, չէ կարող մէկ տարիէն աւելի երաշխաւորել խաղաղութեան պահպանումն։ Բայց այսպիսի երաշխաւորութիւն մը ոչ միայն Լորտ Սալիզպըրի, այլ և աշխարհիս բոլոր դիւանապետք ալ չեն կարող տալ, զի երբեք զանազան զանազանութիւնն որ հինգ վեց տարիէ ի վեր Եւրոպիոյ ընդհանուր աշխարհավարութեան առնցքը դարձած է հազիւ մէկ տարուան տեղումն։ Եւ մէկ երկու տարիէ ի վեր Ռուսիոյ կատարած զինուորական մեծ պատրաստութիւնք ևս, ըստ կարծեաց եւրոպական մեծ ռազմագիտաց, Երբեք Դաշնակցութեան հնդամեայ պայմանաժամուն հետ պիտի աւարտին, այն է՝ 1891 տարւոյ վերջերը։ Իրաց այս վիճակին մէջ ո՞վ կրնայ երաշխաւորել, թէ երբեք զանազանութիւնն, ի վրումն պայմանաժամուն, պիտի կրնայ նորոգուիլ, մանաւանդ որ այս նորոգութեան հաւանականութիւնը կախեալ է Պ. Բրիտիի ընտրական յաղթանակէն։ Եւ թէ Յունաստանի մէջ եղածին պէս, իտալական յառաջիկայ ընտրութիւնք ևս անանկեալ արդիւնք տան և ընդգիւմադիր կուսակցութիւնը պաշտօնի գլուխ անցնի, երբեք Դաշնակցութիւնը կրնայ երկեակի իջնել։ Թերևս Լորտ Սալիզպըրի այս նախատեսութեամբ չառաջած է մէկ տարուան համար երաշխաւորելով եւրոպական խաղաղութիւնն, ապագայ դաշնակցաց ընթացքին թողով աւելի երկարատեւ մարդարեւութեան մը հոգն։

Բայց մեզ համար որքան աւելի երկարի խաղաղութեան

պահպանումն, այնքան աւելի օգտակար պիտի լինի, գէթ տնտեսական տեսակէտով։ Տնտեսական մեծամեծ ձեռնարկութիւնք ի խաղաղութեան միայն կրնան ի գլուխ ելնել յաջողապէս։ Վեհափառ Սուլթանին գահակալութիւնն որ խաղաղութեան դարադուլ մը եղած էր Թուրքիոյ համար, տնտեսական օգտաշատ ձեռնարկութեանց դարադուլ մը պիտի լինի։ Տեղական լրագրութիւնն օրն օրին կ'արձանագրէ այն մէկէ աւելի հանրօրէտ ձեռնարկութեանց ծրարքներն, որք այս պահուսն ձեռնհաս մարմնոց ուշագրութեանը գրաւած են։ Կ. Պոլսոյ քարափանց շինութիւնն, որ այդ հանրօրէտ ծրարաց մին է, եթէ ի գլուխ ելնէ, Պոլսոյ և Ղալաթիոյ միջև դերաց վաշխութիւնն աւելցնելով հանդերձ մեծ գիւրութիւն պիտի ընձեռնէ վաճառականութեան։ Բաց աստի, իւր շինութեան համար հարկ եղած 4-5 միլիոն ոսկւոյ դրամադրութիւն մեծագոյն մասը Թուրքիոյ դորձաւոր ժողովրդեան դրամանք պիտի մտնէ, զի պայտիսի հոյակապ շինութիւն մը հազարաւոր դորձաւոր ձեռքերուն կը կարօտի։ Սարայ Պոլսոյն մինչև Գիւմաշի, ասիական եզերքն, առկախ կամուրջի մը շինութիւնն ևս ոչ նուազ շահեկան խորհուրդ մ'է, որ եթէ իրականութիւն գտնէ, շահուց նոր աղբիւր մը պիտի լինի տեղական վաճառականութեան։ Այս կամուրջ պիտի շինուի անշուշտ ասիական երկաթուղեաց գիծերն ուղղակի եւրոպական երկաթուղեաց գիծերուն հետ միացնելու համար, բան մը որ արագ հաղորդակցութեանց համար անհրաժեշտ կը լինի, երբ Անատոլիոյ երկաթուղւոյ մեծ երակն, այն է Էնկիւրիի գիծը բոլորովին բաւարարի։

Այս ամեն հանրօրէտ ձեռնարկութեանց մէջ, ասիական Թուրքիոյ բնիկ և երկրագործ ժողովրդեան համար ամենէն աւելի օգտակարն է երկաթուղեաց գիծերու հաստատումը։ Հաղորդակցութեան արագութիւնը, անշուշտ վարչութեան նախագահ Պ. Բախրիւմի տեղեկադրին այն մասն, զոր նախորդ թուով մ'արտատպեցինք, պերճաւորս, վկայութիւն մը կուտայ առօրէ Պ. Բախրիւմի կրտսէ թէ Անատոլիոյ տարածութեան 466,560,000 արտաւարէն հազիւ մէկ երրորդը կը մշակուի, և այսու հանգերձ մեծաքանակ ցորեն առանց դէնորդի կ'ապասէ ի չգոյէ հաղորդակցական ուղիներու։ Եթէ երկրին ներսերէն մեկնող և Սև ծովու կամ Միջերկրական նաւահանգիստները տանող երկաթուղիք սպառման նոր արագացք մը բանան ասիական բարեբեր դաւադաց արտադրութեանց, Եւրոպա ոչ ևս պէտք պիտի ունենայ ամերիկեան հրապարակաց գիւմելու, այլ ըւղղակի Կ. Պոլսոյ հրապարակին պիտի դիմէ, որ ասիական դաւադաց արտադրութեանց միջերանոց պիտի լինի։

Պ. Բախրիւմի այս խորհուրդածութիւնը շատ ճշմարիտ է։ Իրողութիւն մը միայն կը բաւէ ցոյց տալու թէ երկաթուղեաց շինութիւնն օրչափ օգտակար կը լինի երկրագործ բնիկ ժողովրդեան։ Յորմէ հետէ Ատաբազարի երկաթուղին մայրաքաղաքին հետ ուղղակի հաղորդակցութեան մէջ դրած է այդ բարեբեր դաշտն, տեղւոյն երկրագործ ժողովուրդը նոր ոգևորութիւն մը զգացած է, և այս տարւոյ շերամի և բաթաթէսի հնձոց քանակութիւնն անհամեմատ կը բարձրացանցած է նախորդ տարիներունը։ Ատաբազար այս տարի

մինչև 4 միլիոն հոկտ բաթմաթէս արտադրած է ընտիր տեսակէ, որ սկսած է մեր հրապարակին վրայ մրցիլ Մարտիկոյ բաթմաթէսին հետ, և մեր մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, զորս քաղած ենք անդ այցելութեան մ'առնել, այս օգտաշատ հացաբոյսին արտադրութիւնն յառաջիկայ տարուան համար մինչև 10 միլիոն հոկտ կը գնահատուի: Իբրև մասնաւոր պարագայ մը անցողակի յիշատականք թէ, Առաքաղար այս տարի մեծ քանակութեամբ ձմերուկ զրկած է մայրաքաղաքի հրապարակն, բան մը՝ որ առաջին անգամ տեսնուած է չընորհիւ երկաթուղւոյն: Հողային արտադրութեանց այս աճումէն տէրութեան գանձն ևս կ'օգտի տասանորդի տուրքերով, որով որչափ ժողովրդեան նոյնչափ և տէրութեան գանձուն չափն անհրաժեշտ կը կացուցանէ հաղորդակցութեան արագ ուղիներու հաստատումն, քանի որ եւրոպական Թուրքիոյ հրապարակներն, պարագայից բերմամբ, ոչ ևս կարող են անուշ մատակարարել բնիկ վաճառականութեան:

Սամոնէն մինչև Սերաստիոյ ցորենաշատ դաշտն, երկաթուղւոյ մը շինութեան խորհուրդն՝ որ ի մօտոյ իրականութեանց կարգը պիտի անցնի, էնկիւրիի գծին չափ և գուցէ աւելի մեծ ծառայութիւն մը մատուցանելու կոչուած է արտադրիչ տարրին: Այս ամեն հանրօգուտ ձեռնարկութիւնք օտար դրամագլուխներով ի գլուխ պիտի հանուին, և այս իսկ երաշխաւորութիւն մ'է թէ օտար դրամական հրապարակն ո՛րչափ հաւատք և վստահութիւն ունի Թուրքիոյ ներքին զարգացման վրայ, վստահութիւն զոր վեհ. Սուլթանին լուսամիտ կառավարութեան հետեւած խաղաղական աշխարհավարութիւնն և Թուրքիոյ երկւորտից տակաւ բարեփոխը կը ներշնչեն, և զոր օտար մամուլն ալ ուշագրաւ յօդուածներով կը հռչակէ ի պատիւ վեհ. Սուլթանին:

Բեդրասպուրկէն կը հեռագրեն առ Նայէ Փրայէ Բրէսէ թէ, Գարատաղի Նիքիթա իշխանը պաշտօն տուեր է իւր թիկնապահին՝ Պ. Ճուրքովչի՝ որ այս պահուս Օտէսա կը գտնուի, առեւտրական յարաբերութիւններ հաստատելու տեղւոյն վաճառականաց հետ, ի Գարատաղ ներմուծեալ իտալական և աւստրիական վաճառաց տեղ ուսական վաճառաց ներածութիւնը դիւրացնելու համար: Ժաշոյաւ չոգենան՝ զոր Ռուսաց Չարը Գարատաղի իշխանին ընծայած էր, կանոնաւոր երթեկութիւն մը

պիտի ընէ Օտէսայի և Գարատաղի միջև:

Պրուսիոյ մէջ մեծ մտաւանջութիւն պատճառած է Համպուրկի Մօնիթէօր օֆիսիէլ օրագրին մէկ յօդուածն, որ բացորոշապէս կը հաստատէ թէ, Լէոպոլտ Թագաւորին ի Պէրլին այցելութեան նպատակը լոկ Քոնկոյի գործոց կարգադրութիւնը չէր, ալ ընդհանրապէս խնդիրը Պէրլինոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ զինուորական պատահական գործողութեան մը վրայ էր: Համպուրկի Մօնիթէօր օֆիսիէլ օրագրին, զոր պէտք չէ շփոթել Պիզմարգ իշխանի թերթին հետ, կէս պաշտօնական թերթ մ'է:

Չարին թիկնապահներէն մին, զօրավար Շէրէմիթէֆ, քանի մը օրէ ի վեր Հռոմ կը գտնուի: Կրտսեր թէ զօրավարն Հռոմ գնացած է իտալական կառավարութեան հետ կարգադրելու համար մանրամասնութիւնքն ունեւորութեան, զոր գահաժառանգ մեծ դուքսը մտադիր է ընել իտալիա, երբ յերեւելից վերադառնայ: Չարէվիչն այն ատեն փոխադարձ այցելութիւն մը պիտի տայ իտալական արքունիքէն ի փոխարէն այն այցելութեան՝ զոր իտալիոյ գահաժառանգ Նաբոյի իշխանն վերջին ժամանակներս տուած էր Ռուսիոյ արքունիքաց:

Նիւ-Եորք Հէրալտ հետեւեալ հեռագրին հրատարակած է ի լիւնէն ուղղեալ:

Միլանի սակարանին տնօրէնն երկար տեսակցութիւն մ'ունեցած է Պ. Պ. Քափրիվի և Քրիստիի հետ: Իւր բարեկամներէն միոյն պատմած է թէ, այս խորհրդակցութեան միջոցին խօսուած է Երրեակ-Դաշնակցութեան անդամ եղող պետութեանց միջև առեւտրական միութիւն մը հաստատելու խնդրոյն վրայ: Այս միութեան նպատակը պիտի լինի մանաւանդ չէզոքացնել Մաք-Քլինկի օրէնքին ազդեցութիւնն, և Ֆռանսայի ու Ռուսիոյ մաքսապաշտ ձկնամանց դէմ հակադրօժել: Կը հաւատեն թէ Ռուսիոյ, Պուլկարիոյ, Պելճիոյ և Հոլանտայի կարծիքն ևս խնդրուած է այս մասին, և թէ այս չորս կառավարութիւնք հաւանութիւն տրուած են Երրեակ-Դաշնակցութիւնը կազմող պետութեանց ծրարագրին:

Վանսթուլա լրագիրն ևս կ'իմանայ թէ Պ. Քափրիվի և Պ. Քրիստիի կատարելապէս համաձայնեալ են առեւտրական միութեան մը կազմութեան վրայ, որոյ նպատակը պիտի լինի Միացեալ-Նահանգաց մաքսապաշտ քաղաքականութեան դէմ դնել:

Այս միութեան առաջին գաղափարը կը վերաբերի եղբր Վիլհէլմ կայսերոյ:

Իտալիոյ պատերազմական գործոց նախարարն իւր ելմացոյցը մատուցանելով ելմական գործոց նախարարին յայտարարեալ է թէ, անկարելի է իրեն նոր խնայողութիւններ ընել և 50 միլիոն ֆրանք գեղջել, ինչպէս կը պահանջուի իրմէ: Այսպիսի խնայողութիւն մ'ընելու համար հարկ կըլլայ 125 և 10 իջեցունել զօրաբանակաց թիւն, ուստի նախամեծար կը համարի հրաժարիլ քան թէ հաւանիլ այսպիսի տնօրինութեան մը:

Պէրլինէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ, Թոքախտի բուժման դէմ Տօքթ. Քոխի ըրած փորձերն այնքան յառաջացած են, որ այս անգահատելի գիւտն ի մօտոյ յաջողութեամբ պիտի պսակուի: Այժմէն Պէրլինի մէջ խորհուրդ կայ 100 անկողնով հիւանդանոց մը հաստատելու թոքախտաւորաց համար:

Բեդրասպուրկէն կը ծանուցանեն թէ Նոյեմբեր 10ին Խրիմէն առնուած լրոց նայելով, Նիքիթա մեծ դքսին առողջութիւնն ըստ բաւականի բարեւոքած է ակորժակի, չարժման և քնոյ մասին, բայց ամենեւին տեղեկութիւն չունի իւր շուրջն անցած դարձած բաներէն: Երբ դքսն անդրանիկ որդին իւր հօր վիճակին ծանրութիւնն իմանալով՝ այցելութեան գնացեր է, մեծ դուքսն հաղիւ մը քանի մը վայրկեանէն կըցեր է ճանչել զայն:

Ռուսիոյ կայս. գերդաստանը մտադիր է բարձրաստիճան հիւանդը փոխադրել ալ Բեդրասպուրկի շրջակայները:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՄԵՐ

Սէլամըքի արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ միլիթին մէջ, վեհ. Սուլթանն միջօրէի աղօթքը կատարելէ յետոյ, զօրահանդէս մը կատարել տուաւ ներկայ զինուորաց:

Հոլանտական դեսպանն ու դեսպանուհին և ալ նշանաւոր եւրոպացիք ներկայ կը գտնուէին ոոյն հանդիսին, որոց Իւր կայս. բարեններն հաղորդել տուաւ Ն. Կ. վեհափառութիւնն:

Թարիք իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենով կը ծանուցանէ թէ, Յունաց Պատրիարքը թէ և Սէլանիկի յոյն հասարակութեան հրաման զրկած է որ եկեղեցիները փակելով ժամերգութիւնը դադարեցնէ, սակայն ժողովրդեան մէկ մասը չէ անսացեր

այս հրամանին, նկատելով թէ այսպիսի ծանրալիչ տնօրինութեան մը տեղի տուող պատճառ մը չկայ և թէ կայսերական կառավարութիւնն ալ չներեր որ իւր հաւատարիմ հպատակներն իրենց կրօնական արարողութիւններէն զրկուին: Ուստի նահանգին զանազան կողմերը թէ և եկեղեցիք ոմանք փակուեր են, սակայն մեծ մասն ալ ռաց կը մնան և եկեղեցական արարողութիւնք կը շարունակեն ըստ առաջնոյն:

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան արուեստական ճիւղն արդէն պատրաստած է Մուտանեա-Պրուսայի երկաթուղւոյ պայմանագրութեան ծրագիրն, այն տեղեկագրին համաձայն, զոր Երլոքի զինուորական մնայուն յանձնաժողովը մատուցած էր: Նախարարութիւնն այժմ կ'սպասէ որ ելմական նախարարութիւնը նշանակէ այն գաւառականներն որոց եկամուտները պիտի յատկանան մէկ միլիոն լիւրի համար արտօնատիրոջ տրուելիք 13000 ֆրանքի երաշխաւորութեան: Արտօնատէր Պ. Նաքէլմաքէր Օսմանեան կայսերական Պանքայի Բարիկի ճիւղին վճարած է արդէն՝ պայմանագրին նախատեսած 300,000 ֆրանքի երաշխաւորութիւնն:

Հեռագրաց և թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Ջէյթունի մէջ հեռագրական և թղթատարական պաշտօնատուն մը հաստատուած է:

Սէլանիկէն Րումէլիի երկաթուղեաց վարչութեան կը հեռագրեն թէ, նախընթաց գիշեր տեղացող հեղեղանման անձրևաց պատճառաւ, Սթրումայի եւ Սելանիկի միջև գտնուած ձորերն ու գետերն յորդեր և երկաթուղեաց գիծերը տեղ տեղ խանդարեր են: Հեղեղները վնասեր են նաև կամուրջի մը, որոյ վրայէն անցնող կառավարման մը որ զինուոր կը փոխադրէր, գրծէն դուրս ելեր է, և ուղեւորաց մէկ մասը վերաւորուեր կամ մեռեր են: Երկաթուղեաց ընկերութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առեր է վերաւորելոց օգնելու համար:

Բանայութի Մնտոնիատիս անուն անձ մը հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան հարտօնութիւն խնդրած է հընդ. մթերանոցներ հաստատելու համար: Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը մատուցուած ծրագիրը քննելէ յետոյ Բ. Դուռը զրկած էր: Պետական խորհուրդն ալ զայն քննելէ յետոյ, ինչ ինչ բարեփոխութեամբ զրկած էր մաքսատանց վարչութեան, որ նոյնպէս իր կողմէ բարեփոխութիւններ ներմուծած էր: Ծրագրին այս օրինական ձեւակերպութիւնները կրելէ յետոյ,

այժմ մատուցուած է Մեծ-Ե- պարքոթարձր. Բեռավի փաշայի:

—9. Բանայթի Անտոնիանիս նոյնպէս մենայնորէ խնդրած է Գարաբէջի և Էմին-էօնի միջև շոգենաւաններով ուղևոր-և բեռ փոխադրելու համար: Պետական խորհուրդն և Ժողովին գործող նախարարութիւնն, սոյն ծրագիրը քննելէ յետոյ, կարծիք յայտնած են թէ պէտք է բարեփոխել զայն այնպիսի կերպով մը, որ կամուրջին օրական հասուծից չլինասէ: Խնդրարկուն ընդունած լինելով առաջարկեալ բարեփոխութիւններն, այս գործին վերաբերեալ թուղթերը մատուցուել են Բ. Դրան:

—Թարիգ կը ծանուցանէ թէ ռուսական ղեկապան Գ. տը Նէ- լիտովի իւր տիկնոջ հետ թէև երէկ Քոլչիտ շոգենաւով Աթէնք պիտի ուղևորէր Զարէվիչը դիմաւորելու համար, սակայն իւր յօդացաւը նորէն բռնելով, պարտաւորեալ է գալ շաբթուան յետաձգել իւր ուղևորութիւնն:

Զարէվիչն երկուշաբթի օրն ի Քորֆու և երեքշաբթի օրն ալ ի Բաթրաս ժամանեալ է, ուր Երկու թագաւորին մէկ թիկնապահն և հնութեանց ընդհ. տընօրէն Ն. Բարձրութեան ընկերացեալ են տեղական հնութիւններէն ալցելու համար: Զարէվիչն երեքշաբթի օրը կառքով Ողիմպոսի լեռն ելեր է, և չորեքշաբթի օրը միջօրէն յետոյ Պիլէոս հասնելով, ընդունուել է արքայական գերդաստանէն և և զինուորական ու քաղաքային իշխանութիւններէն: Հինգշաբթի օրը Աթէնք հասնելով, խանդավառ ընդունուելով իւր գտեր է Ժողովրդեան կողմէ և գիշերը լուսավառութիւնք եղեր են:

Արքայական պալատան մէջ մեծ պարահանդէս մը պիտի տըրուի ի պատիւ Զարէվիչին, և այս առթիւ 1500 հրաւիրագիր ուղղուած են:

—Թարիգ իւր մասնաւոր տեղեկութեանց յենով կը հերքէ լրագրաց ոմանց այն լուրը թէ, մայրաքաղաքիս իտալական ղեկապան Գ. Պլան ղեկապանական պաշտօնով ուրիշ տեղ պիտի փոխադրուի և իրեն պիտի յաջորդէ Պէլլիատի իտալական ղեկապանն:

—Եգիպտոսի Խոիվ Բարձր. Թէվֆիգ փաշա ղեկտեմբերի վերջերն ուղևորութիւն մը պիտի ընէ դէպի Վերին-Եգիպտոս: Այս մասին պէտք եղած պատրաստութիւնք այժմէն կը տեսնուին:

—Թարիգ կը ծանուցանէ թէ, մաքսատրոց փոխարէն տուեալ վաճառաց մթերանոցին վաճառմանց հասոյթը, նոր տնօրէնին ջանից չնորհիւ, մեծապէս աւելցած է, այնպէս որ մինչդեռ անցեալ տարի սեպտեմբեր եւ հոկտեմբեր ամիսոց մէջ հազիւ

50-60,000 զրուշ եղած էր, այս տարի նոյն երկու ամիսոց մէջ եղած է մէկ միլիոն 73,000 զրուշ:

—Մահաուէի ընկերութեան Կիրիտ շոգենաւն ղեկ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ 130 իսլամ ուխտաւորներով:

—Սէլանիկի Ալաթիի վաճառատունն Սերպիոյ ծխախոտի Բէթիի ընկերութեան հետ պայմանագիր մը կնքած է հարիւր հազար քիլօկրամ ծխախոտ մատակարարելու համար:

—9. Կուրիէ՝ որ Սարայ-Պուր-նուէն մինչեւ Իհսանիէ ծովերէն առկախ կամուրջ մը շինելու արտօնութիւն խնդրած է, նոյն կամուրջին լուսանկար պատկերը մատուցած է Վեհ. Սուլթանին, և մէկ մէկ օրինակ ալ զրկած է օսմ. նախարարաց:

—Յայտնի է թէ Ֆրանսական կառավարութեան փափաքանօք, անանաբուսական վարժարանի ուսանողներէն 8 հոգի ի մօտոյ Բարիզ պիտի զրկուին իրենց ուսումը կատարելագործելու, ֆրանսական կառավարութեան ծախիւք: Այս ուսանողը 12 ուկրաինական ոսկի ճամբու ծախք տուած են և Յական ոսկի ալ ամսական պիտի ստանան, թէև իրենց ուսելեաց և զգեստեղինաց ծախքերը ֆրանսական գանձէն պիտի հոգացուին:

—Մայրաքաղաքիս Շուէտական նախորդ ղեկապան Գ. Էհրէ-նով վերջին օրերս վախճանեալ է Իտալիոյ մէջ, ուր իւր հիւանդութիւնը դարմանելու գնացած էր:

—Թուրքերէն լրագիրք ձեռնհաս իշխանութեանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն Բերայի խաղարանաց վրայ, ուր հակառակ օրինական արգելքի, դարձեալ գաղտագողի կը շարունակեն լրագրախաղը և շատ մը պարզամիտներ իրենց ունեցածը կը կորսնցունեն:

—Անցեալ 1889 տարւոյ մարտ ամսէն մինչեւ 1890 փետրուարի վերջը, թրամվայի ընկերութեան հասոյթն եղած է: Պէլլիթաշի և Օրթագիւղի գիծ, 1,540,232 ուղեւոր և 1,404,438 զրշ. հասոյթ:

Ագսարայի գիծ. 238,136 ուղեւոր և 331,658 զրշ. հասոյթ: Ետի-գուլէի և Թոփգափուի գիծ. 212,367 ուղեւոր և 188,383 զրշ. հասոյթ:

—Կը ծանուցուի թէ Օտէսայի մէջ քանի մը ռուս դրամատէրներ, 6 միլիոն դրամագլխով, ռուսական շոգենաւային նոր ընկերութիւն մը կազմելու կ'զբաղին: Ընկերութեան նպատակն է դէպի Մայրաքոյն Արեւելից նաւահանգիստները կանոնաւոր երթելու ընկերութիւն մը հաստատել, և միանգամայն վաճառաց վրայ կանխավճարներ ընել: Ընկերութիւնն թղթատարական պայուսակներ, վաճառքներ և ուղևոր-

ներ պիտի ընդունի Չինաստանի, Ճապոնի և Արեւելեան Սիպերիոյ նաւահանգիստներուն համար: Իւր շոգենաւաց ամենքն ալ, որոց թիւն առ այժմ 10 հատ պիտի լինի իւրաքանչիւրն 5000 տակաւապի տարողութեամբ, Ռուսիոյ նաւարանաց մէջ շինուած պիտի ըլլան, և եթէ պատերազմ ծագի, Ռուսիոյ կառավարութեան տրամադրութեան տակ պիտի դրուին: Ընկերութիւնն 1892 մարտէն ոկսեալ պիտի բանեցունէ իւր շոգենաւերն, որոց մէջ որոշած է միայն ռուս և օրթոտքս հպատակներ գործածել: Ըսել է թէ նորակազմ ընկերութեան առեւտրական նաւատորմը տեսակ մը ռազմական նաւատորմ պիտի ըլլայ ի պահանջել հարկին:

ԱՁԴ

Յաւաջիկայ նոյեմբեր 10 շաբաթ օրէն սկսեալ տետր առ առ տետր պիտի հրատարակուի իւր զուարճալի հրատարակութեամբքը քաջածանօթ Տ. Գ. Փալազեան էֆէնտիի «Հաղար և մի զբօսուցիչ մանրավէպք» անուն գիրքը, երկրորդ հատորէն սկսեալ, որոյ առաջին հատորն արդէն հրատարակուած է:

16 երեսէ լրագրեցեալ ամէն մի տետրին գինը պիտի ըլլայ 30 փարայ:

ԴՐԱՄԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՊՐՈՍԱ

	2 Նոյեմբեր	
Դօնս. երէկ ամենէն բարձր	20,	2
» » » վար	20,	00
» » գոցուեցաւ	20,	00
այսօր ժամ 6 րէն	19,	32
Օսմանեան արեւմտեղիք քուրսը կտրած	79,	5
Երկաթուղի	78,	00
Թրամվայ	5 Լիր	10 րշ.

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

ՈՐՈՎԱՅՆ ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒՄԸ

Գրեթէ քանի մը ամիս կայ Ռուսիացի կին մը տառապիւն մէջ նեղութիւն մը զգալով, կոչի տուաւ իւր սովորական բժիշկը որ սապէս պատասխանեց. —Տիկին որովայնիդ մէջ տառն կամ տան երկու լիտրա աւելորդ մսեր ունիք: Այդ փորձանքէն ձեզ ազատելու համար մէկ միջոց միայն կայ որ է նախ ձեր որովայնը բանալ:

—Բացէք ըսաւ կինը
Եւ բժիշկը բացաւ. բայց հազիւ թէ վերաբուսական կրորոցով հարուած մը տուաւ, եւ ահա վախը պատեց տօբթօրը: Եւ փոխանակ համբերատար կընոյ ազդակները լսուելու, բը-

ժրշկին փախուսող տեսնուեցաւ, ինչ որ առաջին անգամն էր որ տեղի կ'ունենար:

Մեծ եղաւ ամուսնոյն չփութութիւնը, սակայն իսկայն խելքը դուրսը բերաւ:

Պրօնով, ժապաւէնով և երկու երեք առասաններով վերանորոգեց առժամանակեայ կերպիւ իւր սիրեցեալ կնոջ որովայնը:

Երկու օր վերջ, մեր ճանապարհորդները Փարիզ կը ժամանէին: Տօբթ. Թ. շարունակեց իւր Ռուս արուեստակցին կիսկատար թողած գործողութիւնը, զայն մարեցնելով հինգ քառորդ ժամ քլօսօֆօսմով: Այդ օրէն մինչև ցարդ երեք ամիսներ սահեցան:

Կինը այսօր բոլորովին ապաքինած է, և կողէ տեսնել Ռուս վերաբոյժը թէ ի՞նչ պիտի զգայ վերստին ապաքինած գտնելով զայն:

ԵՐԿՈՒ ՀՈՐԻԻՐ ՎԻԺՈՒՄՆ

Ինչպէս կը պատմուի, Սէնի կառավարական պաշտօնեայն, օգոստոս ամսէն ի վեր կըբաղէր երկու հարիւրէ աւելի կանանց վիժման խնդրով: Որք լանձն առած են հոգին լիտանգի դնելով:

Այս խնդրոյ մասին հարցաքննութիւնք իրողութիւն մը երեւան հանած են: Ռ... անուամբ, իսուն երեք տարեկան հացագործ կին մը, երկու հարիւրէ աւելի կանանց մայրութեան պաշտօնէ ազատ կացուցած է, որոց չորսը վիժման սոսկալի գործողութեան զոհ եղած են:

Այս կինը բազմաթիւ մեղսակիցներ ունէր իրեն շալակից, որոց գլխաւորն կրնանք համարել իւր սիրահարն և ուրիշ երկու հացագործներ որոց պաշտօնն էր յաճախորդ գտնել: Ռ... այս գործողութիւն կը կատարէր Քրիշի հրապարակին վրայ փոքրիկ գինեվաճառի մը խանութին ետեւի կողմը, որ խորհրդակցութեան սենեակ կրնանք կոչել:

Խորհրդակցութիւնք ընդհանրապէս առտուն կանուխ տեղի կունենար: Յաճախորդներէն շատերը, ազքատ և չքաւոր դասուն կը վերաբերէին, ոմանք նորաձեւութեանց խանութպանուհիներ, փերթաքաղահիներ (էսկիճի) և խանութպաններու ծառայող օրիորդներ և բազմաթիւ մայրեր:

Հարցաքննիչ դատաւորը, զանոնք հարցաւորածա՞ծ պահուն, անոնցմէ մին հետեւեալ կերպիւ նկարագրած է իրենց թշուառութեան աղիողորմ վիճակը:

—Եօթն դաւակի մայր եմարդէն: Երբ ամուսնացայ, աշխատութեամբ ամուսնոյս հետ հազիւ հաղ կըցանք ժամանակ մը

